

คำวินิจฉัยของ ศาลรธน. ค.ร. ๑๒๒/๒๕๔๘

ที่ ๕๘/๒๕๔๘

วันที่ ๗ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๖ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทย สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบได้ดังนี้

เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ พรรคชาวไทย โดยนายเล็ก ช่างเผือก รองหัวหน้าพรรค รักษาการแทนหัวหน้าพรรคชาวไทย ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่ วิสามัญพรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ พรรคชาวไทยมีมติ

(๑) เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ รวม ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๘ ข้อ ๑๕ และข้อ ๗๑

(๒) เลือกลงตั้งคณะกรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๒ คน โดยมีนายรัฐ ศรีเฟื่องฟุ้ง เป็นหัวหน้าพรรค และนายชัชชัย ทองใบน้อย เป็นเลขาธิการพรรค

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดที่ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ตรวจสอบการดำเนินการของพรรคชาวไทย ว่าได้ดำเนินการจัดประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นไปตามกฎหมายและข้อบังคับพรรค หรือไม่ ข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๑ กำหนดให้การประชุมใหญ่ของพรรคประกอบด้วย (๑) กรรมการบริหารพรรค (๒) สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในขณะนั้น (๓) สมาชิกที่เป็นรัฐมนตรีในขณะนั้น (๔) ผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๖ ในกรณีที่มีสาขาพรรค และ (๕) สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค ข้อ ๖๖ กำหนดให้ประธานสาขาเป็นผู้แทนของสมาชิกสาขานั้นเข้าร่วมประชุมใหญ่ของพรรค หากประธานสาขาพรรคไม่สามารถเข้าร่วมประชุมใหญ่ได้ ให้มอบหมายให้รองประธานสาขาพรรค หรือกรรมการสาขาพรรคคนใดคนหนึ่งมาร่วมประชุมใหญ่ของพรรคแทน และข้อ ๑๐๖ กำหนดให้การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคจะกระทำได้อีกต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรค

จากการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งพบว่า การประชุมใหญ่พรรคชาวไทยครั้งดังกล่าวมีข้อเท็จจริงหลายประการไม่ชอบด้วยข้อบังคับพรรคดังกล่าว เช่น

(๑) ไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคการเมืองเข้าร่วมประชุมใหญ่ เพราะจากการตรวจสอบรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมกับรายชื่อกรรมการสาขาพรรคชาวไทยทั้ง ๑๔ สาขาแล้ว ไม่ปรากฏชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่เป็นผู้แทนของสาขาพรรคตามข้อ ๖๖ แต่อย่างใด

(๒) ไม่มีเอกสารหลักฐานที่แสดงว่าการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งดังกล่าวประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค

(๓) ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่มีจำนวนไม่ครบ ๑๐๐ คน ตามข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๑ เพราะผู้ที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายนามผู้เข้าประชุมใหญ่ จำนวน ๗ คน เช่น นางสาวศิริวารี สุวรรณวิสิทธิ์ ผู้เข้าร่วมประชุมลำดับที่ ๑๐ และนางสาวมยุรา จันทน์นิต ผู้เข้าร่วมประชุมลำดับที่ ๒๓ เป็นต้น ให้ถ้อยคำว่าเป็นสมาชิก ไม่ได้เข้าร่วมประชุม และไม่ได้ลงลายมือชื่อในบัญชีรายนามผู้เข้าร่วมประชุม ไม่รู้จักพรรคชาวไทย ไม่รู้ว่าตั้งอยู่ที่ใดและไม่รู้จักคณะกรรมการบริหารพรรคชาวไทย

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคชาวไทยกระทำการฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๗๐ ข้อ ๗๑ และข้อ ๑๐๖ ดังกล่าวข้างต้น จึงไม่ตอบรับผลการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ ของพรรคชาวไทย และยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคชาวไทยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยกล่าวหาว่าพรรคชาวไทยไม่ปฏิบัติตามกิจการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นกรณีที่มีเหตุให้ยุบหรือเลิกพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

หลังจากที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้วได้แจ้งให้พรรคชาวไทยชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ซึ่งพรรคชาวไทย (โดยนายเล็ก ช่างเผือก) ผู้ถูกร้อง ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๔๖ และคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ครั้งที่ ๑ ลงวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๔๖ สรุปได้ดังนี้

๑. เมื่อวันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๔๕ พรรคชาวไทย ได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ โดยมีการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคชาวไทย พ.ศ. ๒๕๔๓ รวม ๓ ข้อ ได้แก่ ข้อ ๘ ข้อ ๑๕ และข้อ ๗๑ และเลือกตั้ง

กรรมการบริหารพรรคชุดใหม่ จำนวน ๑๒ คน โดยมีนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู เป็นหัวหน้าพรรค และมี นายรัชชัย ทองใบน้อย เป็นเลขาธิการพรรค เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายและชอบด้วยข้อบังคับพรรค ทุกประการ

๒. เนื่องจากนายณัฐ ศรีเฟื่องฟู ได้ลาออกจากการเป็นหัวหน้าพรรคและสมาชิกพรรค ทำให้กรรมการชุดเดิมสิ้นสุดลง และอีกประการหนึ่ง สถานที่ตั้งสำนักงานใหญ่พรรคเดิม เลขที่ ๕๐/๓ ได้สิ้นสุดสัญญาเช่า ทำให้พรรคไม่สามารถอยู่ต่อได้ จึงได้ย้ายที่ทำการพรรคไปอยู่เลขที่ ๒๔/๓๕ ซอยอ่อนนุช ๒๕ แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๕๐ หมายเลขโทรศัพท์ ๐๒ ๖๖๓ ๐๕๐๖ กด ๑ เมื่อพรรคชาวไทยได้แจ้งมติที่ประชุมพรรคให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ติดต่อและส่งหนังสือมายังสำนักงานแห่งใหม่ทุกครั้งหลังจากประชุม พรรคชาวไทย ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ เป็นต้นมา แสดงว่านายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยอมรับว่าการประชุมดังกล่าวเป็นไปตามกฎหมายและมติข้อบังคับทุกประการ

๓. การออกหนังสือเชิญประชุมได้กระทำถูกต้อง และบุคคลที่เข้าร่วมประชุมได้เข้าร่วมประชุมจริง ส่วนบุคคลอื่นที่คณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดรายงานนั้น ปรากฏว่าบุคคลเหล่านั้น ทุกคนได้เดินทางมาอยู่จังหวัดสมุทรปราการเพื่อทำงาน เช่น นายพรชัย จารุพัฒน์ศิริชัย ได้เข้าร่วม กิจกรรมพรรคมาโดยตลอด และนายคงสมุทร มิ่งทะเล ให้การยอมรับว่าได้เข้าร่วมประชุมและ ลงลายมือชื่อด้วยตนเอง ส่วนการเข้าร่วมประชุมของสมาชิกนั้นประกอบด้วยสมาชิกพรรคและผู้สังเกตการณ์ จึงครบเป็นองค์ประชุมของพรรค กรณีกรรมการของสาขาพรรคนั้นได้เชิญมาประชุมแล้ว แต่ไม่มา อ้างว่าอยู่ไกลและผู้เข้าประชุมอาจฝากใครมาประชุมแล้วให้เซ็นชื่อแทน ซึ่งเป็นการกระทำ ที่รู้ทำไม่ถึงการณ์

๔. ผู้ถูกร้องอ้างด้วยว่า การที่ผู้เข้าร่วมประชุมไม่ได้เซ็นชื่อเข้าประชุมด้วยตนเองนั้นเพราะ ผู้เข้าร่วมประชุมบางคนติดธุระไม่สามารถมาเข้าร่วมประชุมด้วยตนเองได้ จึงได้มอบอำนาจให้ผู้อื่น มาประชุมและลงนามแทน แต่ยอมรับว่าตามข้อบังคับพรรคต้องมีตัวแทนของสาขาพรรคมาเข้าร่วมประชุม ทางพรรคได้แจ้งให้สาขาทุกสาขามาประชุมในวันดังกล่าว แต่ได้รับแจ้งจากสาขาพรรคดังกล่าวว่าติดธุระ ไม่สามารถมาประชุมได้ และอยู่ไกลกับสถานที่ประชุม ไม่มีค่ารถเดินทางมาประชุม ซึ่งทางพรรค ไม่สามารถจะบังคับสาขาพรรคให้มาเข้าร่วมประชุมได้

ผู้ถูกร้อง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยและมีคำสั่งไม่ยุบพรรคชาวไทย และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคชาวไทย ตามมติที่ประชุมทั้งครั้งที่ ๑ เมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๕ และครั้งที่ ๒ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕

ประเด็นในการพิจารณาและคำวินิจฉัย

ประเด็นที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยมีว่า การประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ ของพรรคชาวไทย เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ เป็นไปตามข้อบังคับของพรรคชาวไทย และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ หรือไม่ พิจารณาแล้วเห็นว่า หลักฐานในคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองนำเชื่อถือมากกว่าคำชี้แจงของพรรคชาวไทย และอาจจะเป็นเพราะเหตุดังกล่าว พรรคชาวไทยจึงแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าที่ประชุมใหญ่วิสามัญประจำปี ครั้งที่ ๑/๒๕๔๗ เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ มีมติให้ยุบเลิกพรรคชาวไทย เนื่องจากขณะนี้พรรคชาวไทยอยู่ระหว่างการพิจารณาสั่งยุบพรรคของศาลรัฐธรรมนูญ

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๒/๒๕๔๕ ในวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๔๕ ของพรรคชาวไทยไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคชาวไทย ข้อ ๗๐ และข้อ ๗๑ กล่าวคือ มีผู้เข้าร่วมประชุมไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ไม่มีผู้แทนของสาขาพรรคเข้าร่วมประชุมและไม่มีสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรคเข้าร่วมประชุมด้วย ดังนั้น การประชุมใหญ่วิสามัญจึงไม่เป็นไปตามข้อบังคับดังกล่าว และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๖ กรณีจึงมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคชาวไทย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้สั่งยุบพรรคชาวไทยตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

ศาสตราจารย์ ดร.กระมล ทองธรรมชาติ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ